Täysistunto

Keskiviikko 18.2.2026 klo 14.00—17.15

11. Suomen vesistöt EIVÄT ole vihreän siirtymän kaatopaikkoja
Kansalaisaloite KAA 5/2025 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 2/2026 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 2/2026 vp. — Esittelypuheenvuoron pitää edustaja, valiokunnan puheenjohtaja Pitko.

Keskustelu

16.21 **Jenni Pitko vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ympäristövaliokunta on käsitellyt kansalaisaloitteen ”Suomen vesistöt eivät ole vihreän siirtymän kaatopaikkoja” ja tehnyt siitä yksimielisen mietinnön. Valiokunta on kuullut asiassa kansalaisaloitteen tekijöitä ja tutkijoita sekä sidosryhmiä niin teollisuudesta kuin myös luonnonsuojelujärjestöjä.

Tässä kansalaisaloitteessa esitetään, että tulisi ryhtyä lainvalmisteluun lainsäädännön korjaamiseksi, sillä se ei olisi ajan tasalla koskien vihreän siirtymän hankkeiden jätevesipäästöjä. Valiokunta yhtyy kansalaisaloitteessa osoitettuun huoleen siitä, että Suomeen on syntymässä runsaasti uudenlaisia vihreän tai puhtaan siirtymän hankkeita, jotka ovat välttämättömiä, jotta saamme aikaiseksi teollisuuden murroksen kohti sähköistyvää yhteiskuntaa. Samalla valiokunta pitää aiheellisena ja ajankohtaisena kansalaisaloitteen huolta vesien hyvän tilan säilymisestä korostaen, että siirtymä on toteutettava ympäristön kannalta kestävällä tavalla niin, että hankkeet eivät uhkaa vesien hyvää tilaa.

Suomessa vesiympäristölle vaarallisten ja haitallisten aineiden sääntely perustuu pitkälti EU:n direktiiveihin, erityisesti niin sanottuun vesipuitedirektiiviin, laatunormidirektiiviin ja prioriteettiainedirektiiviin. Viimeisimpien, vielä vahvistamattomien vesidirektiivien muutosten mukaan ympäristönlaatudirektiivin prioriteettiaineista poistettiin yhteensä kuusi ainetta ja listaan lisättiin yhteensä 25 uutta ainetta, yhdistettä tai yhdisteryhmää. Uusinkaan ympäristönlaatudirektiivin haitta-aineluettelo ei kuitenkaan sisällä sulfaattia eikä ksantaatteja. Vesidirektiivien muutos julkaistaneen virallisesti tämän vuoden maaliskuussa.

Suomessa olennaista on ympäristönsuojelulakiin perustuva tapauskohtainen lupaharkinta siitä, milloin toiminnan lupaedellytykset täyttyvät ja mitä määräyksiä lupaan sisällytetään. Tässä harkinnassa sovelletaan vesien tilan tavoitteita ja heikentämättömyysvaatimusta koskevia vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain säännöksiä. Sulfaatin poistoon on käytännössä saatavilla riittävän tehokkaita menetelmiä, joita voidaan lupamääräyksissä velvoittaa käytettäväksi nykyisten säännösten puitteissa, vaikka sulfaa-

teista ei ole asetustasoista sääntelyä. Ksantaattien pääsyä luonnonvesiin voidaan taas vastaavasti estää ympäristöluvassa annettavilla määräyksillä velvoittaa käyttämään ksantaattien hajoamisen varmistamiseksi esimerkiksi riittäviä vesienhallintamenetelmiä tarvittavan viipymäajan saavuttamiseksi.

Uusien tutkimustulosten valmistumisen myötä valiokunnalle on kirkastunut se, että meillä on käytettävissä aikaisempaa perusteellisempaa tutkimustietoa siitä, miten sulfaatti vaikuttaa sisävesi- ja murtovesiympäristöissä, ja voidaan todeta, että tieteellinen tutkimus osoittaa, että sulfaatin vaikutus vesieliöstöön on suurempi kuin aikaisemmin on ennakoitu. Olennaista on aineen haitallisuuden ohella sen pitoisuus vastaanottavassa vesistössä eli kulkeutuminen ja laimeneminen, kun se sekoittuu veteen.

Suomen ympäristökeskus on esittänyt uusimmassa, vuonna 23 julkaistussa suunnitelmassaan useiden aineiden lisäämistä kansallisesti haitallisiksi aineiksi, ja mukana on muun muassa sulfaatti. Syke myös toteaa suunnitelmassaan, että tarvitaan nopealla aikataululla tutkimustietoa ksantaattien ympäristövaikutuksista erityisesti pohjoisissa olosuhteissa.

Valiokunta kuitenkin pitää olennaisena, että vesiensuojelutavoitteen toteutuminen varmistetaan riippumatta valittavasta sääntelykeinosta, oli se sitten sitova raja-arvo asetuksessa tai nykyisen kaltainen tapauskohtaiseen harkintaan perustuva arviointi, ja että kansallisen tapauskohtaiseen lupaharkintaan perustuvan järjestelmän toimivuutta ja kehitystarpeita on tärkeää arvioida suhteessa yleisten laatunormien asettamiseen. Tällainen arviointi edellyttää huolellista perehtymistä ja valmistelua, eikä valiokunta sen takia sen syvemmälle tähän sääntelymekanismiin syventynyt. Mutta joka tapauksessa valiokunta näkee, että tulevien säädösten valmistelussa, kuten tulevien vesidirektiivien muutosten täytäntöönpanossa, ympäristöministeriön on arvioitava samalla niiden toimivuutta, jotta voidaan varmistaa, että vaikka sulfaatti- ja ksantaattipäästöjä tuottavat hankkeet lisääntyisivät, turvataan asetetut vesientilatavoitteet lainsäädännön mukaisesti. Tämä oli valiokunnan ensimmäinen lausumaehdotus. Toinen valiokunnan lausumaehdotus on: ”Eduskunta edellyttää, että edistetään tutkimus- ja kehitystyötä, joka auttaa selvittämään ksantaattien haitallisuutta.”

Haluan kiittää valiokunnan puolesta aloitteen tekijöitä, jotka toivat tämän äärimmäisen tärkeän ilmiön eli lisääntyvät ksantaatti- ja sulfaattipäästöt tänne eduskunnan tietoisuuteen. Kiitos valiokunnalle perusteellisesta perehtymisestä tähän aiheeseen ja hyvästä yhteistyöstä mietinnön laatimisessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi puhujalistalle. — Edustaja Hänninen.

16.27 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Ääni on melkein loppunut, mutta ei se haittaa, tämä taitaa olla minun viimeinen puheenvuoroni tänä päivänä.

Aluksi haluan kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia tärkeästä työstä ja aiheen esiin nostamisesta. Turvallinen arki voi rakentua vain turvallisessa, terveellisessä ja hyvinvoivassa ympäristössä, ja siksi meidän on muistettava huolehtia puhtaasta suomalaisesta luonnosta, sen metsistä, soista ja vesistöistä.

Ympäristövaliokunta on nyt saanut perusteellisesti käsiteltyä kansalaisaloitteen, ja asiantuntijatiedon pohjalle he ovat rakentaneet selkeän mietinnön. Kiitos myös teille tästä tärkeästä työstä päätöksentekomme eteen.

Arvoisa puhemies! Vesistöjemme puhtautta peräänkuuluttava kansalaisaloite nostaa esiin huolen, joka on ajankohtainen ja perusteltu. Suomen vesistöt ovat osa meidän yhteistä turvallista elinympäristöämme, ja niiden tila heijastuu sekä luonnon monimuotoisuuteen että ihmisten hyvinvointiin. Aloite muistuttaa meitä erityisesti siitä, että teollisen murroksen ja puhtaan siirtymän keskellä emme voi tinkiä vesiemme suojelusta. Tarve rajoittaa haitallisia päästöjä, arvioida niiden vaikutuksia nykyistä tarkemmin ja päivittää sääntelyä tutkimustiedon mukaan on välttämätöntä. Mietinnössään valiokunta muistuttaa myös, että vesien hyvän tilan turvaamiseksi ympäristöministeriön tulee arvioida tulevien vesidirektiivimuutosten toimivuutta ja varmistaa, että nykyiset ja tulevat päästöjä tuottavat hankkeet eivät ylitä lainsäädännön asettamia tavoitteita. Tärkeää on myös edistää tutkimus- ja kehitystyötä, joka syventää ymmärrystämme aiheesta, jotta puhtaan hyvinvoivan luonnon ja tulevaisuuden yhteiskuntamme yhteiselo on mahdollista.

Arvoisa puhemies! Vaikka kansalaisaloitetta ei esitetä eteneväksi lainvalmisteluun, sen henki on tärkeä. Se kutsuu meitä varmistamaan, että puhtaat vedet eivät jää teollistumisen ja geopoliittisen kilpailun jalkoihin vaan kulkevat mukana kaikessa päätöksenteossa. On vastuullista ja viisasta huolehtia siitä, että turvallinen ympäristö on tulevaisuudessakin Suomen vahvuus. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

16.31 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä sanoa tosiaan tämän valiokunnan päätösesityksen, joka jäi tuossa sanomatta esittelypuheenvuorossani. Eli ympäristövaliokunnan päätösesitys on, että eduskunta hylkää tämän kansalaisaloitteeseen sisältyvän ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä ja hyväksyy nämä kaksi lausumaa. Sanon vielä tiivistetysti sen, miksi esitämme tämän hylkäämistä: se, että tässä ehdotetaan ryhtymistä lainvalmisteluun asiasta, josta säädetään tällä hetkellä Suomen järjestelmässä asetustasolla, ja koemme myös niin, että tämä raja-arvojen asettaminen on sellaista pitkäjänteistä tutkimusta ja perehtymistä vaativa aihe, johon emme eduskunnassa, valiokunnassa, olisi pystyneet ryhtymään.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen KAA 5/2025 vp sisältyvän ehdotuksen hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.